

STORTINGET

Innst. 114 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:174 S (2023–2024)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om styrking av kontaktlærerfunksjonen for å gi lærerne mer tid til elevene og legge bedre til rette for at hele laget rundt eleven får mer tid ute på skolene

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen utarbeide en kontaktlærerpakke med et konkret mål om å styrke kontaktlærerressursen. Innretningen av kontaktlærerpakken avgjøres i samråd med partene i utdanningssektoren.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres tilskuddsordninger for kommunene til forsøk og testing av nye modeller for organisering eller økt tilstedeværelse av helsykepleiere, PPT, logopeder, barnevernstjeneste, familiekoordinatorer, miljøarbeidere og andre relevante yrkesgrupper på skolene.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 13. november 2024. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. Høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Linda Hofstad Helleland og Kari-Anne Jønnes, fra Senterpartiet, Anja Ninasdatter Abusland og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget.

Komiteen er tydelig på at læreren er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring og trivsel. Komiteen deler forslagsstillernes syn på kontaktlærerens viktige rolle, samtidig som komiteen er tydelig på viktigheten av å styrke laget rundt læreren, slik statsråden omtaler i sin uttalelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker behovet for å snu flere negative utviklingstrekk i norsk skole. Regjeringen har allerede iverksatt og foreslått en rekke tiltak, inkludert den nylige stortingsmeldingen (Meld. St.

34 (2023–2024)) om en mer praktisk, variert og motive-
rende skole.

Kontaktlærerrollen

Komiteen viser til skriftlig innspill fra Skolenes landsforbund, som fremhever viktigheten av laget rundt læreren og partssamarbeidet i det videre arbeidet med styrking av kontaktlærerens rolle.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil fremheve kontaktlærerens avgjørende rolle i skolen som bindeledd mellom skole og hjem, samt som primæransvarlig for elevenes oppfølging. Arbeidsrammene for kontaktlærere fastsettes gjennom arbeidstidsavtaler for lærere, som forhandles mellom partene i sektoren. Disse avtalene er nylig blitt styrket, noe som bekrefter sektorens prioritering av denne viktige funksjonen.

Flertallet mener at det er avgjørende å sikre lærernes profesjonelle handlingsrom, slik at de kan fokusere på undervisning og mer tid sammen med elevene. En tillitsreform i skolen er viktig og skal skape mer frihet og rom for læreren til å være lærer. Dette vil gjøre læreryrket mer givende og meningsfylt.

Komiteens medlemmer fra Høyre deler forslagsstillernes syn på viktigheten av kontaktlærerrollen, og at den rollen bør styrkes. Disse medlemmer peker på viktigheten av laget rundt læreren, og skoleeiers ansvar for å bidra til at lærerne har en god arbeidshverdag med nok tid til undervisning, planlegging og oppfølging av elevene. Det er skoleeiers ansvar å legge til rette for at kontaktlæreren kan utøve sin rolle på en god og hensiktsmessig måte.

Disse medlemmer peker på at for mange lærere i dag opplever at oppgavene øker i omfang. I tillegg er det stadig flere elever som trenger hjelp og støtte fra sosialfaglig kompetanse. Disse medlemmer støtter derfor forslag om å utarbeide en kontaktlærerpakke.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre peker på at regjeringen Støre i sin periode har prioritert et grunnskoletillegg på 1,3 mrd. kroner i sine årlige budsjetter. Disse medlemmer viser til at Høyre i sine alternative budsjettforslag har omprioritert disse midlene til kvalitet og innhold i skolen, og at det er viktig å ha tillit til at skoleeier gjør fornuftige prioriteringer tilpasset lokale behov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker å oppklare en misforståelse som enkelte kan ha. Grunnskoletillegget er ikke øremerket til å kun brukes på bygg eller til struktur. Pengene brukes fritt av kommunene på kvalitet og

undervisning, så lenge man ikke legger ned en skole. Med midlene ønsker man å stimulere kommuner til å opprettholde gode nærskoler der folk bor, uavhengig av om det er by eller bygd. Den kommunen som mottar mest i grunnskoletillegget, er Oslo, og tillegget er likt per skole mellom kommuner. I snitt har det blitt lagt ned 47 skoler i året de siste 15 årene. I fjor viser tall fra Grunnskolens Informasjonssystem at 32 skoler ble nedlagt mens 12 ble opprettet. Disse medlemmer viser til at gode nærskoler med høy kvalitet er en prioritet for denne regjeringen når de utformer sin politikk.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Rødt deler forslagsstillarene sitt syn på kor viktig kontaktlærafunksjonen er i skulen. Det er kontaktlæraren som er tettast på kvar ein skilje elev, og som følgjer både den faglege og sosiale utviklinga til elevane. Kontaktlæraren er også sentral for å sikra god koordinering av laget rundt eleven, slik det også blir peika på av forslagsstillarene. Samstundes er kontaktlæraren pressa av fleire faktorar – blant anna for låg bemanning, manglande støttefunksjonar, undervisningstid og ekstraoppgåver som blir lagde på læraren i samband med rapportering. Resultatet er at kontaktlæraren manglar tid til å oppfylle den viktigaste funksjonen sin.

Desse medlemmene meiner at det er dei konkrete utfordringane som pressar kontaktlærarens tid, som må adresserast for å oppfylle intensjonen i forslagsstillarene sitt forslag. Dette kan gjerast gjennom til dømes å kutte ned på det stadig aukande rapporteringskravet som lærarar blir pålagde i skulen, eller gjennom å styrka bemanninga og ta ned undervisningstida til kontaktlærarar. Då trengst det også meir kunnskap om kva tiltak som vil vera mest målretta og effektive, og på bakgrunn av dette kan det leggjast fram ei kontaktlærerpakke.

På denne bakgrunnen fremjar desse medlemmene følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa greie ut kva tiltak som skal til for å frigjera meir tid for kontaktlærarar til å oppfylle kontaktlærafunksjonen, og koma tilbake til Stortinget med dette på eigna vis.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til begrunnelsen i representantforslaget og fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa utarbeide en kontaktlærerpakke med et konkret mål om å styrke kontaktlærerressursen. Innretningen av kontaktlærerpakken avgjøres i samråd med partene i utdanningssektoren.»

Laget rundt læreren

Komiteen viser til at en styrking av laget rundt læreren vil bidra til at læreren får avlastning for oppgaver som ikke er direkte knyttet til undervisningen, og at det vil styrke kontaktlærerfunksjonen betydelig samtidig som laget rundt eleven blir sterkere og bredere, og gir rom for bedre oppfølging av den enkelte elev.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ønsker også å trekke frem regjeringens igangsatte tiltak, som etablering av skolemiljøteam og innføring av systemer for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte, samt tydeliggjøring i opplæringsloven av den forebyggende rollen til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Dette er noen av tiltakene som bidrar til å sikre riktig kompetanse i skolen.

Flertallet merker seg statsrådens svar i behandlingen av denne saken, hvor det trekkes fram relevante strategier og opptrappingsplaner som nylig er vedtatt. Relevant for denne saken er blant annet Opptrappingsplan for psykisk helse, hvor det beskrives at tidlig i planperioden vil det prioriteres tverrsektoriell forebyggende innsats og tilgjengelig lavterskeltilbud i kommunene.

Flertallet deler regjeringens synspunkt om at det trengs et bedre kunnskapsgrunnlag om laget rundt kontaktlæreren og kompetansesammensetningen i barnehage og skole. Derfor er det bra at regjeringen vil gi Utdanningsdirektoratet i oppdrag å innhente statistikk for videre arbeid.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at elever er ulike og har ulike behov. Høyres mål er at alle elever skal oppleve mestring og læringsglede og få oppfylt sitt potensial til fulle. Disse medlemmer viser til viktigheten av flere yrkesgrupper i skolen og at det vil være av stor betydning for kontaktlærerens mulighet til å utøve kontaktlærerrollen og å bruke tid på planlegging, undervisning og oppfølging, samtidig som en bredde av kompetanse i skolen vil styrke oppfølgingen av elevene betraktelig.

Disse medlemmer støtter intensjonen i forslag 2, men mener det er viktig å styrke laget rundt lærer, rektor og dermed eleven, og viser til at Høyre har prioritert det i sine alternative budsjetter. Disse medlemmer støtter derfor ikke forslag om etablering av tilskudsordninger.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er positive til intensjonen bak forslagene. Disse medlemmer vil påpeke at det er store variasjoner i skolenes behov, både regionalt, lokalt og internt i de enkelte kommuner. Skolenes organisering og bruk av ressurser bør i størst mulig grad avgjøres lokalt. Disse medlemmer vil vise til at et

godt lag rundt læreren er viktig for å sikre kvalitet og trygghet i skolen.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at Fremskrittspartiet flere ganger har foreslått en rekke konkrete tiltak for å styrke lærernes stilling og autoritet, og for å gi lærerne mer tid til å være lærere, ikke sosialarbeidere. Tiltak som blant annet flere spesialklasser, flere plasser på spesialskoler og utvidet bruk av «sosialagenter» som man har i Osloskolen, vil etter dette medlems oppfatning være treffsikre tiltak i skolen.

Dette medlem viser til tidligere merknader og forslag ved behandlingen av Meld. St. 34 (2023–2024), jf. Innst. 55 S (2024–2025), og støtter ikke de konkrete forslagene i representantforslaget.

Medlemene i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti og Raudt viser til at laget rundt eleven er avgjerande for å sikra gode og trygge læringsmiljø. Dette laget må bestå av ulike yrkesgrupper, som utfyller kvarandre og som er stabilt til stades for elevane i skulemiljøet. Desse medlemene deler difor intensjonen i forslaget, men meiner at det er feil tilnærming å styrke dette laget gjennom ustabile og flyktige tilskotsordningar. Det avgjerande er styrke kommune- og fylkesøkonomien slik at den lokale skulemyndigheita har økonomisk spelerom til å forsterka bemanninga. Desse medlemene vil såleis visa til at forslagsstillarene frå Venstre ikkje har prioritert desse støtrefunksjonane i sitt alternative statsbudsjett. Her er det ikkje foreslått pengar til fleire miljøarbeidarar, spesialpedagogar eller ein styrka PPTeneste. Den økonomiske situasjonen ute i Kommune-Noreg er prekær, og desse medlemene viser til at det nå blir kutta i laget rundt eleven i fleire kommunar. Dette er alvorleg og eit steg tilbake med tanke på å sikra gode læringsmiljø for barn og unge.

Desse medlemene støttar difor ikkje forslaget.

Komiteens medlem fra Venstre viser til begrunnelsen i representantforslaget og fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres tilskudsordninger for kommunene til forsøk og testing av nye modeller for organisering eller økt tilstedeværelse av helsesykepleiere, PPT, logopedar, barnevernstjeneste, familiekoordinatorer, miljøarbeidere og andre relevante yrkesgrupper på skolene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide en kontaktlærerpakke med et konkret mål om å styrke kontaktlærerressursen. Innretningen av kontaktlærerpakken avgjøres i samråd med partene i utdanningssektoren.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringa greie ut kva tiltak som skal til for å frigjera meir tid for kontaktlærarar til å oppfylle kontaktlærarfunksjonen, og koma tilbake til Stortinget med dette på eigna vis.

Forslag fra Venstre:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres tilskuddsordninger for kommunene til forsøk og testing av nye modeller for organisering eller økt tilstedeværelse av helsesykepleiere, PPT, logopedar, barnevernstjerner,

nesta, familiekoordinatorer, miljøarbeidare og andre relevante yrkesgrupper på skolene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:174 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om styrking av kontaktlærarfunksjonen for å gi lærerne mer tid til elevene og legge bedre til rette for at hele laget rundt eleven får mer tid ute på skolene – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 7. januar 2025

Hege Bae Nyholt

leder

Kari-Anne Jønnes

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/5632-

13. november 2024

Representantforslag 174 S 2024-2025 om styrking av kontaktlærerfunksjonen

Jeg viser til representantforslaget fra Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om en kontaktlærerpakke med konkrete mål om å styrke kontaktlærerressursen, og en tilskuddsordning for forsøk og testing av nye modeller for organisering eller økt tilstedeværelse av andre yrkesgrupper i skolene.

Jeg deler bekymringen for at for mange piler som peker i feil retning for norsk skole. Dette har vi beskrevet inngående i Meld. St 34 (2023 – 2024) *En mer praktisk skole - Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.-10.trinn*, og foreslått en rekke tiltak jeg mener skal bidra til å snu denne utviklingen. Jeg er også enig med representantene i at kontaktlæreren spiller en helt sentral rolle for barn og unge i skolen. Kontaktlæreren har et primæransvar for alle sine elever i gruppa eller klassen, og er også et viktig bindeledd mellom skole og hjem. Dette er derfor den rollen som kanskje i størst grad er påvirket av et stadig økende press mot skolen utenfra.

Rammene for kontaktlærer fastsettes i dag gjennom arbeidstidsavtalen for lærere, og forhandles mellom partene i sektor. For snart tre siden forhandlet lærerorganisasjonene og KS seg fram til en ny arbeidstidsavtale der ressursene til kontaktlærer ble styrket. Det viser at partene i sektor er opptatt av dette spørsmålet, og har benyttet mulighetene som ligger i de sentrale forhandlingene om arbeidstid for lærere. Jeg mener ansvaret for dette fortsatt bør ligge hos partene, men kontaktlærerrollen er svært viktig i norsk skole og jeg lytter gjerne til forslag fra partene og har dialog dersom de mener jeg kan bidra.

Regjeringen mener en viktig målsetting er å ivareta lærernes profesjonelle handlingsrom slik at de kan konsentrere seg om den aller viktigste jobben, nemlig undervisning i

klasserommet. Ved å gi lærere større tillit og flere muligheter til å gi barn og unge et godt grunnlag for å klare seg i livet, tror jeg læreryrket blir mer givende og meningsfylt. Denne målsettingen er derfor viktig også i den pågående tillitsreformen.

Representantene Melby, Raja og Almeland ber også regjeringen sørge for at det etableres tilskuddsordninger for kommunene til forsøk og testing av nye modeller for organisering eller økt tilstedeværelse av helsykepleiere, PPT, logoped, barnevernstjeneste, familiekoordinatorer, miljøarbeidere og andre relevante yrkesgrupper på skolene.

Jeg er opptatt av å legge godt til rette for at lærerne skal ha tillit og handlingsrom til å gjøre jobben sin, både i undervisningen og som kontaktlærer. Det er lærerne som har det grunnleggende ansvaret for det pedagogiske og faglige arbeidet i skolen. Samtidig er det flere oppgaver i skolen som krever en annen kompetanse. Lærerne og andre ansatte må jobbe sammen i profesjonelle læringsfelleskap på skolen og i kommunen, og lærerne må få støtte i sitt daglige arbeid fra andre profesjoner og tjenester som kan bidra med sin spisskompetanse. Vi trenger derfor et sterkt lag rundt eleven og læreren. Fagfolk med ulik kompetanse kan være en støtte i skolehverdagen. Et velfungerende lag rundt barn og elever kan forbedre kontaktlærernes arbeidssituasjon. Skal vi nå målet om at alle elever trives og lærer, og opplever mestring, trygghet og tilhørighet, er vi avhengige av at alle aktørene på ulike nivåer i skolesektoren trekker i samme retning.

Regjeringen jobber langs flere spor for å styrke hele laget rundt barna og elevene og har satt i gang ulike tiltak og initiativ. Et hovedprinsipp som må ligge til grunn for arbeidet med laget rundt, er at kommunen som lokal skolemyndighet har det overordnede ansvaret for å oppfylle samfunnsmandatet og formålet for skolen, slik det går fram av læreplanverket og annet lovverk. Kommunene og skolene må ta ansvar for å lokalt legge til rette for godt samarbeid, både tverrfaglig på skolen og tverrsektorielt i kommunen som helhet. De må sette sammen laget tilpasset sine forutsetninger, utfordringer og behov. Det er derfor lite hensiktsmessig at det fra nasjonalt hold defineres hvordan kommunene skal organisere laget rundt sine elever. Det finnes mange gode eksempler på kommuner som jobber godt tverrsektorielt, med gode rutiner og prosesser, og kultur for dialog og samarbeid, for eksempel fra arbeidet med Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Skoler og kommuner som lykkes med å bygge sterke lag utmerker seg med godt samarbeid og god dialog mellom ansatte på skolen og på tvers av sektorene. Det er allerede mange eksempler på kommuner som har gjennomført gode prosesser lokalt og utviklet ulike modeller for laget rundt. Jeg mener derfor det ikke er hensiktsmessig å etablere ytterligere nye piloter eller forsøk for testing av alternative modeller. Jeg mener staten heller kan bidra til at de gode eksemplene for tverrfaglig samarbeid som finnes over hele landet deles mellom skoler, kommuner og fylker slik at de kan lære av hverandre.

Regjeringen gjennomfører en rekke tiltak som vil styrke laget rundt og jeg vil under nevne noen. I budsjettet for 2025 har vi foreslått å etablere en tilskuddsordning slik at kommuner får støtte til å etablere egne skolemiljøteam. Skolemiljøteamene skal bestå av dedikerte

ressurspersoner med relevant kompetanse som kan støtte skoler i arbeidet deres med å forebygge og styrke arbeidet for trygge skolemiljø og ta tak skolemiljøutfordringer.

Vi vil innføre et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling for alle ansatte i barnehage og grunnskole. Systemet skal bidra til å heve kvaliteten på tilbudet til barn og elever, og sørge for at både lærerne og de andre yrkesgruppene i barnehage og skole får bedre forutsetninger til å møte de utfordringene vi står overfor i sektorene i dag. Det betyr at også andre yrkesgrupper enn lærere som er ansatt i barnehage og skole kan få videreutdanning, og gir gode muligheter til felles kompetanseutvikling på tvers av yrkesgrupper. Det vil bidra til å styrke laget rundt barn og elever og vil være viktig både for å gi gode vilkår for barn og unges trivsel, utvikling og læring, men også for å bedre arbeidshverdagen til lærere.

Et viktig tiltak for å fremme tverrsektorielt samarbeid i alle kommuner er å utvikle støtte- og veiledningsressurser som kan vise gode eksempler på systematisk samarbeid. Disse ressursene skal bidra til mer kunnskap om de ulike yrkesgruppenes- og tjenestenes kompetanse, og hva deres bidrag inn i samarbeidet bør være. Regjeringen vil også styrke barn og unges oppvekstvilkår gjennom å fremme tiltak for et helhetlig tverrfaglig og tverrsektorielt arbeid for sosial utjevning og mobilitet i en egen stortingsmelding som legges fram våren 2025.

I ny opplæringslov som trådte i kraft august 2024, er pedagogisk-psykologisk tjenestes (PPT) oppgaver i å støtte skolene i det forebyggende arbeidet og med tidlig innsats tydeliggjort. For å kunne jobbe mer forebyggende før utfordringer oppstår eller vokser seg større, kreves det at PPT er mer til stede i skolen.

En helhetlig opptrapping av helsestasjons- og skolehelsetjenesten inngår i Meld. St. 15 (2022–2023) *Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar*, Meld. St. 23 (2022–2023) *Opptrappingsplan for psykisk helse (2023–2033)* og Meld. St. 9 (2023–2024) *Nasjonal helse- og samhandlingsplan (2024–2027)*. I Opptrappingsplan for psykisk helse beskriver regjeringen hvordan vi tidlig i planperioden vil prioritere tverrsektoriell forebyggende innsats og tilgjengelig lavterskeltilbud i kommunene.

Det er behov for å forbedre kunnskapsgrunnlaget om laget rundt slik at vi kan følge med på kompetansesammensetningen i barnehager og skoler og hvordan kompetansen blir benyttet til det beste for barn og elever. Regjeringen vil gi Utdanningsdirektoratet i oppdrag å innhente statistikk fra SSB med noen års mellomrom både for barnehage og skole.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

